

YLEISÖLLE SUUNNATTU TIIVISTELMÄ

Ohjelmassa on yhteensä myönnetty rahoitusta 62,95 miljoonaa euroa 118 hankkeelle, joista 103 on päähankkeita ja 15 esiselvityksiä, mikä ylittää ohjelman kokonaisbudjetin hieman (104,2 %). Ohjelmakaudella on saapunut 289 hakemusta, joista 260 on päähankkeita ja 29 esiselvityksiä. Tuensaajille on maksettu yhteensä noin 57,3 miljoonaa euroa noin 830 maksatuksella. Maksut vastaavat noin 95% ohjelman koko budjetista.

Ohjelma oli vuonna 2023 loppuvaiheessa. Ohjelman painopiste on loppuvaiheessa ollut pääasiassa vielä käynnissä olevien hankkeiden tukeminen ja seuranta sekä hyvien esimerkkien levittäminen ja toteutettujen hankkeiden tulosten esittely. Ohjelmassa on myös julkaistu tulosuutisia kaikista valmistuneista hankkeista.

Ohjelmassa on kannustettu ja tuettu hankkeissa osallistumista Interactin ja Euroopan komission käynnistämiin erilaisiin eurooppalaisiin tiedotuskampanjoihin ja tiedotuspanostuksiin. Ohjelma on niitä harvoja EU-ohjelmia, joissa on kyse arktisesta alueesta, johon EU:n arktisella toimintalinjalla on vaikutuksia. Vuodesta 2016 lähtien aktiivista yhteistyötä on tehty viiden arktisen ohjelman välillä; Interreg Nord/Pohjoinen, Interreg Botnia-Atlantica, Interreg Northern Periphery and Arctic sekä CBC Kolarctic ja CBC Karelia. Yhteistyön Arctic Cooperation puitteissa on järjestetty tapaamisia kokemusten vaihtoa varten, neuvotteluja, tapahtumia European Week of Regions and Cities-viikon yhteydessä sekä rahoitettu klusteritoimintaa käynnissä olevien hankkeiden välillä. Arctic Cooperation on vuosien 2017–2022 aikana järjestänyt Arctic Award-kilpailun, jossa on palkittu hankkeita, jotka ovat edistäneet tärkeää kehitystä arktisissa yhteisöissä.

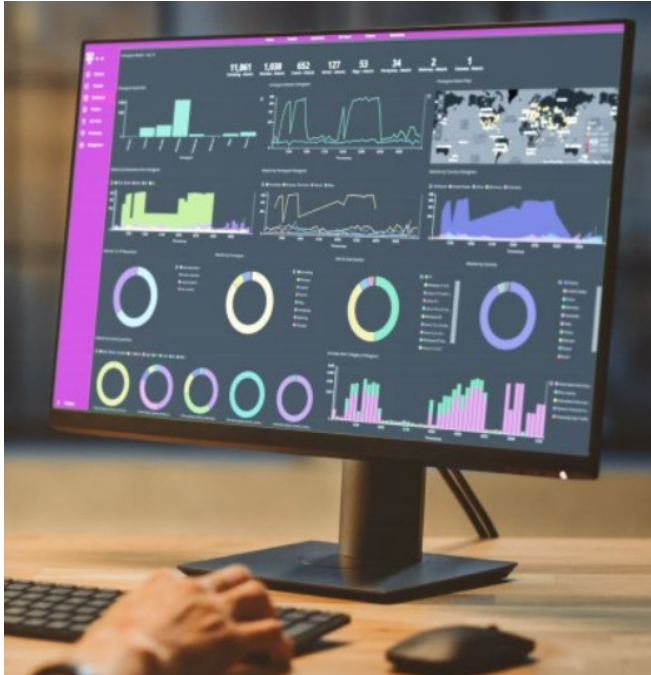

Visit Arctic Europe, voittaja Arctic Awards 2017

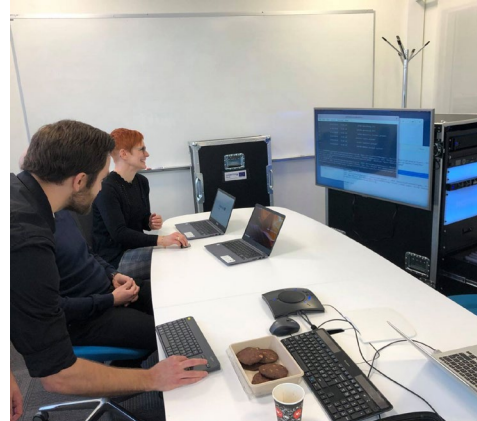

Yksityiset hankkeet ovat ohjelman vahvuus, kun kyse on näkyvyydestä ja kiinnostuksen herättämisestä ohjelmaa kohtaan. Hankkeiden avulla tuodaan näkyville sekä ohjelma että sen tulokset. Hankkeet *Felles Fjellrev Nord* ja *Rampen/Ramppi* tuotiin esille Euroopan komission kampanjassa Interreg 30 vuotta, joka toteutettiin 2020. Ohjelmakaudella suuri määrä Interreg Pohjoinen-hankkeita on myös osallistunut vuotuisen Eurooppa alueellani-kampanjaan (EU in my region) ohjelmakaudella. Hanke *CYNIC* (Cyber security in Innovation and Business Communication) pääsi loppukilpailuun Euroopan komission kilpailussa RegioStars 2020. Hanke *Filling the EU-Sápmi knowledge gaps* pääsi RegioStars-loppukilpailuun vuosina 2021 ja 2022.

Regiostars Award 2022 oli erityinen juhlakilpailu. Hanke oli Euroopan parhaimpia hankkeita kilpailun 15-vuotisen historian aikana.

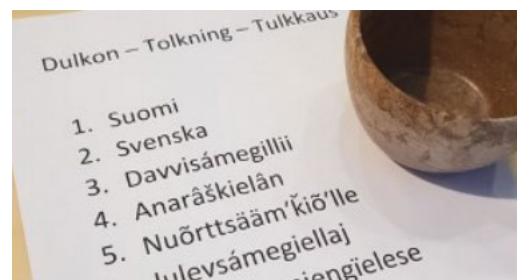
Cynic

Monet hankkeet ovat myös johtaneet pysyvään yhteistyöhön. Esimerkki tästä on muun muassa *Giellagaldu*-hanke, josta on tullut pysyvä yhteispohjoismainen kielenhuoltoelin, joka yhdessä Norjan, Suomen ja Ruotsin saamelaiskäräjien kanssa kehittää saamen eri kieliä niiden yksilöllisten tarpeiden, haasteiden ja resurssien pohjalta.

Giellagaldu

Toinen esimerkki on *Halti*-hanke, joka johti pysyvään rajat ylittävään yhteistyöhön Suomen ja Norjan kansallispuistohallintojen välillä. *Háldi*, rajat ylittävä yhteistyöalue, on nyt myös sertifioitu EuroParc, joka on Euroopan luonto- ja kulttuuriperintöverkosto. Liitto pyrkii parantamaan Euroopan suojeltujen alueiden hallintoa kansainvälisen yhteistyön, ideoiden ja kokemusten vaihdon ja politiikkaan vaikuttamisen avulla.

Halti

Toimintalinjalla 1 – Tutkimus ja innovointi on myönnetty rahoitusta yhteensä 37 hankkeelle, joista 4 on ollut esiselvityksiä. Yhteensä 18,77 miljoonaa euroa ja 2,59 miljoonaa Norjan IR-varoja on myönnetty toimintalinjan hankkeille. Näistä 37 hankkeesta, joille on myönnetty rahoitusta, on 19 hankkeen erityistavoitteena ollut yritysten kaupallistamisen lisääminen ja 18 hankkeen erityistavoitteena on ollut, että innovaatiojärjestelmän toimijat vahvistavat kykyään toimia Euroopan tutkimusareenalla.

Yhteistyötä on toteutettu usealla yhteistyöalueen kiintopistealueella. Tutkimustoimijoiden varoihin kohdistuvat vaatimukset toimintalinjalla 1 ovat olleet erittäin korkeat jo ohjelman käynnistyessä. Ohjelma on myös menestyksekkäästi aktivoitunut yritykset osallistumaan rajat ylittävään tutkimushankkeeseen toimintalinjalla 1. Ohjelmakaudella yhteensä 498 yritystä on osallistunut rajat ylittävään tutkimushankkeeseen, mikä on 249 % 200 yrityksen lopullisesta tavoitteesta. Hankkeiden tuloksena myös kaikkiaan 425 toimijaa, on osallistunut eri panostuksiin, joiden tuloksena on syntynyt uusia tuotteita, palveluja tai menetelmiä.

Tutkimusalalla monen käynnissä olevan hankkeen tulokset ovat myös olleet hyviä vuosien aikana. Esimerkiksi toteutetuille Interreg Pohjoinen-hankkeille haetaan jatkoa Euroopan tutkimusohjelmista. Hankkeissa on esimerkiksi saatu hyviä tuloksia euroopalaisiin tutkimusohjelmiin tehtyjen hakemusten määrää mittaavan indikaattorin osalta. Ohjelmakaudella hankkeissa on yhteensä jätetty 35 hakemusta johonkin Horisontti 2020 hakukierroksen, mitä voi verrata ohjelman lopputavoitteeseen 10 hakemusta. Indikaattori on myös osoittanut hakemuskasvua 5 hakemuksella vuonna 2023. Uusia Horisontti-hakemuksia vuonna 2023 jättäneiden hankkeiden joukossa ovat muun

muassa *NUVE- Nordic Platform for Development of Autonomous Utility Vehicles*-hanke ja *RoboSol*-hanke.

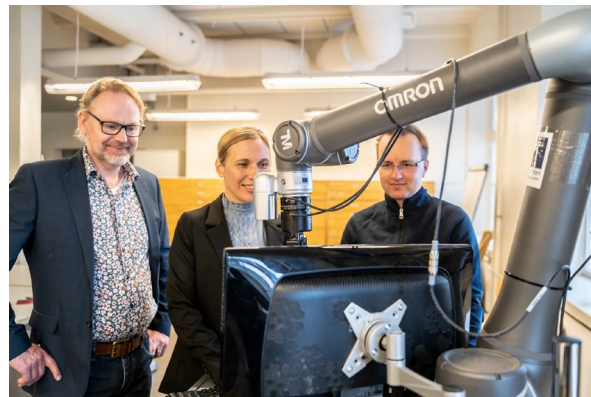

NUVE

Sekä *Robosol*- että *NUVE*-hankkeessa tavoitteena on ollut toimintalinjan ja yritysten kilpailukyvyyn, tuottavuuden ja kansainvälisen kilpailukyvyyn parantaminen teknologisten ratkaisujen avulla. *Robosol*-hankkeessa kiintopisteenä oli yritysten osaamisen parantaminen robotti- ja automaatiotekniikan alueella, kun taas *NUVE*-hankkeessa kyse oli tieteellisesti validoidun kansainvälisen alustan luominen uudelle ajoneuvo- ja työkonetekniikalle autonomisten hyötyajoneuvojen prototyyppitestausta varten. *Robosol*-hankkeelle tehtiin, kuten edellä on mainittu, sittemmin hakemus EU:n tutkimusohjelmaan Horisontti 2020 hankkeen päättyessä, hakemus myös hyväksyttiin.

Robosol

Vuonna 2023 saatiin päätökseen 10 päänanketta toimintalinjalla 1. Yksi näistä oli *Less-PFAS*. Hankkeen päätavoite oli kehittää per- ja polyfluorattujen alkyylilyhdisteiden (PFAS) saastuttamille materiaaleille sellainen käsittelymetodiikka, jota voidaan käyttää suuressa mittakaavassa. Hankkeen tulokset osoittivat muun muassa, että menetelmien yhdistelmä voi olla erittäin tehokas ei vain PFAS:in poistamisessa saastuneesta maasta, vaan myös sen tuhoamisessa suurimmalta osaltaan.

Muita esimerkkejä vuonna 2023 päättyneistä hankkeista ovat muun muassa *SmartCharge*, *Arctic 5G Test Network*, *Ice Proof Arctic*, *Compact* ja *InTeMP*. *InTeMP*-hanke oli jatkoa aikaisemmin päättyneelle Interreg-hankkeelle *NorFaST-HT*. Kummassakin

hankkeessa on tehty laajaa tutkimusyhteistyötä ja tutkittu teollisuuden lyhyiden lämpökäsittelyjen tarvetta tuotannossa ja teräksen jalostuksen eri vaiheissa.

SmartCharge

Hankkeissa on ohjelmakaudella jätetty yhteensä 35 hakemusta johonkin Horisontti 2020 hakukierroksen, mitä voi verrata ohjelman lopputavoitteeseen 10 hakemusta. Hankkeiden tuloksena myös kaikkiaan 425 toimijaa on osallistunut eri panostuksiin, joiden ansiosta saadaan uusia tuotteita, palveluja tai menetelmiä. Tavoite on siis täytynyt 170 %:sti suhteessa tavoitteeseen 250 toimijaa.

Toimintalinjalla 2 – Yrittäjäyys on myönnetty rahoitusta yhteensä 26 hankkeelle, joista 4 on esiselvitystä. Yhteensä 16,97 miljoonaa euroa ja 2,99 miljoonaa euroa Norjan IR-varoista on myönnetty toimintalinjan hankkeille. Näistä 26 hankkeesta, joille on myönnetty rahoitusta, 19 hankkeen erityistavoitteena on pk-yritysten osuuden lisääminen rajat ylittävien liiketoimintamallien avulla ja 7 hankkeen erityistavoitteena on alueen pk-yritysten viennin lisääminen.

Todetaan, että ohjelma on onnistunut hyvin osanottajien ja yritysten osallistamisessa toimintalinjalla 2, Yrittäjäyys. Ohjelman lopputavoitteet on saavutettu kaikilla toimintalinjan 2 toimintaindikaattoreilla. Esimerkiksi rajat ylittävään markkinointitoimintaan on osallistunut 646 yritystä, mikä on erittäin hyvä tulos, kun otetaan huomioon, että tavoite oli 200 yritystä. Esimerkki hankkeesta, jonka tavoitteena on digipalvelujen kehittäminen, on *DigiProcess*. Hankkeen kokonaisvaltaisena tavoitteena oli tukea digitalisoitumista ja kehittää digipalveluja ja ekosysteemejä pk-yrityksille, jotka tuottavat palveluja prosessiteollisuudelle. Hankkeeseen osallistui yhteensä 69 yritystä rajat ylittävissä markkinointipanostuksissa.

Ohjelman tavoitteet on saavutettu myös osaamisen kehittämisaloitteen osalta osallistujien määrässä. Kaikkiaan 3277 henkilöä on osallistunut tällaiseen toimintaan jossakin muodossa, mitä voidaan verrata tavoitteeseen 2 000 henkilöä. Esimerkkejä hankkeista, jotka ovat onnistuneet saamaan monta osallistujaa niin osaamista kuin liiketoimintaakin kehittävässä panostuksissa, ovat *Nordic Business Support-* och *Ny Mat från Arctic*-hankkeet.

Ny Mat från Arctic

Vuonna 2023 toimintalinjalla 2 päättyi 9 hanketta. Yksi vuoden aikana päättyneistä hankkeista, jonka tavoitteena oli alueen pk-yritysten viennin lisääminen, oli *VAE II*. Hanke oli suunnattu matkailuelinkeinolle ja tavoitteena oli lisätä alueen näkyvyyttä turismi- ja matkailukohteena ja keskittyä ympärivuotisen turismin kehittämiseen alueella. Vaikka matkailuelinkeino on Covid 19-pandemian aikana eniten kärsineitä elinkeinoja, silti hanke on onnistunut saamaan useita yrityksiä osallistumaan aktiviteetteihinsa. Kaikkiaan 121 yritystä on osallistunut liiketoimintaa kehittäviin panostuksiin ja 319 henkilöä on osallistunut osaamista kehittäviin panostuksiin pk-yritysten kansainvälistämishankkeessa.

VAE II

Muita esimerkkejä vuonna 2023 päättyneistä hankkeista ovat *DigiProcess*, *Export Cooperation Sweden-Finland*, *Two Countries - One Destination*, *My Story - along the Northern Lights Route*, *Resurspool för entreprenörskap inom rennäringen med binärningar*, *Muittut*, *mitalusat- the story of the Sámi by the Sámi*. Hankkeissa on muun muassa ollut kyse tukiprosessien kehittämistä yritysten kansainvälistämistä varten sekä Norrskensvägenin (NLR) varrella sijaitsevien pienyritysten liiketoiminnan kehittämistä niiden digitaalista läsnäoloa kehittämällä.

My Story - along the Northern Lights Route

Toimintalinjalla 3 – Kulttuuri ja ympäristö on myönnetty varoja yhteensä 38 hankkeelle, joista 3 oli esiselvitystä. Yhteensä 16,51 miljoonaa euroa ja 2,83 miljoonaa euroa Norjan IR-varoista on myönnetty toimintalinjan hankkeille. Toimintalinjalla 3 on neljä erityistavoitetta, 20 hankkeen erityistavoitteena on vahvistaa alueen kulttuuria ja kulttuuriperintöä, kun taas 9 hankkeen tavoitteena on parantaa luonnonympäristöjen suotuisen suojelun tasoa. 3 hankkeen tavoitteena on vahvistaa saamen kieltä saamelaisen väestön keskuudessa, kun taas 6 hankkeen tavoitteena on, että julkinen sektori lisää tietouttaan ja osaamistaan vihreästä kasvusta ja resurssitehokkuudesta alueella.

Hankkeessa *De norra delarna av världsarvet Struvekedjan* tavoitteena oli luoda pohja kestäville, vastuullisille ja houkutteleville kulttuuri- ja turistituotteille ja -palveluille sekä uusille pedagogisille konsepteille, jotka liittyvät maailmanperintökohteeseen Struven ketjuun. Hankkeen tuloksena on muun ollut, että 231 henkilöä on osallistunut toimiin, joissa tuodaan näkyville alueen kulttuuriperintöä.

De norra delarna av världsarvet Struvekedjan

Toinen vuonna 2023 päättynyt hanke on *Felles Fjellrev Nord II*. Tässä hankkeessa tavoitteena on ollut vahvistaa naalikantaa Norjan, Ruotsin ja Suomen pohjoisosissa ja istuttaa useampia osakantoja siten, että sisäsiittoisuus vähenee. Kokonaisvaltaisesti hanke oli erittäin menestyksellinen. Hankkeen viimeisenä vuotena syntyi 35 pesuetta Ruotsin ja Norjan pohjoisimmista osista. Hanke vahvisti myös ensimmäisen pesueen 25 vuoteen syntyneen Suomessa.

Felles Fjellrev Nord II

Saamen kielillä on erityisen suuri merkitys saamelaisen kulttuurin jatkuvuudelle ja välittämiselle, koska niillä on voimakkaat siteet saamelaiseen kulttuuriin ja identiteettiin. Saamen kielten säilyttäminen ja kehittäminen on tärkeää. Ne ovat myös keskeinen osa rajat ylittävässä työssä, jossa yhteiset panostukset strategiaan toimiin ovat tärkeitä. *Deanuleagis sámástit*-hankkeen tavoitteena oli luoda verkosto Tenajokilaakson kielikeskukselle. Hankkeessa haluttiin lisätä saamen kielen käyttöä eri rajat ylittävillä kieliareenoilla ja samalla edistää sukupolvien välistä kulttuuriperintötiedon siirtoa. Hankkeen aikana Utsjoella avattiin saamelaisten kielikeskus Giellagárdi. Lisäksi hanke loi kielikeskusverkon Deatnu-daleniin. Toinen hanke, jolla oli kytkökset saamelaiseen kulttuuriin ja identiteettiin oli *Giellagáldu*, jonka tavoitteena oli turvata saamen kielten tulevaisuus sekä vahvistaa ja edistää saamen kielten käyttöä eri kielenkäyttöalueilla ja elvyttää kulttuuria ja kulttuuriperinteitä saamelaisalueella. Kaiken kaikkiaan toimintalinjan 3 hankkeet ovat myötävaikuttaneet siihen, että 12 480 henkilöä on osallistunut toimintaan, joka lisää saamen kielen käyttöä.

Deanuleagis sámástit

Saamen kielen käyttöä pääasiallisesti edistäneiden hankkeiden lisäksi ohjelmassa on ollut saamelaisen kulttuurin ja saamelaisten elinolojen kehittämistä edistäviä toimia, joihin on myös osallistunut 11 426 henkilöä. *AIDA II*-hankkeessa kyse oli saamelaisen kulttuuriperinnön vahvistaminen ja näkyville tuominen yhteistyössä käsityöläisten, taiteilijoiden ja muiden kulttuurityöntekijöiden kanssa. *Digital access to the Sámi heritage archives*-hankkeessa kyse oli saamelaisen kulttuuriperinnön tavoitettavuuden parantaminen. Hankkeessa on menestyksekkäästi kehitetty online hakuportaali Nuohti, jolta voi hakea tietoa digitaalisesta saamelaisesta perintöarkistosta.

Digital access to the Sámi heritage archives

Toimintalinjalla 4 – Yhteiset työmarkkinat on myönnetty rahoitusta yhteensä 17 hankkeeseen, joista neljä oli esiselvitystä. Yhteensä 4,75 miljoonaa euroa ja 0,74 miljoonaa euroa Norjan IR-varoista on myönnetty toimintalinjan hankkeisiin. Toiminta-

linjalla 4 on ollut kaksi erityistavoitetta ja 13 hankkeen erityistavoitteena on ollut työvoiman rajat ylittävän liikkuvuuden lisääminen työmarkkinoilla, kun taas 4 hankkeella oli toinen saamelaisalueen erityistavoite: Pätevyyden ja osaamisen vahvistaminen saamelaisten elinkeinoissa.

Ohjelma on toimintalinjalla 4 muun muassa parantanut rajat ylittävän liikkuvuuden edellytyksiä työmarkkinoilla. Kaikkiaan 4601 henkilöä on osallistunut työvoiman rajat ylittäviin liikkuvuuden lisäämisaloitteisiin. Esimerkkejä hankkeista, joista on saatu hyviä tuloksia ovat muun muassa *Arctic Labour* ja *Bottenviksbågens samverkande, samkunniga entreprenöriska ungdomar*. Kummankin hankkeen tavoitteena on rajat ylittävän liikkuvuuden lisääminen työmarkkinoilla. *Arctic Labour*-hankkeessa tavoitteena oli rajan yli muuttavien tai sitä harkitsevien määrän lisääminen. *Bottenviksbågens samverkande, samkunniga entreprenöriska ungdomar*-hankkeessa tavoitteena oli rajat ylittävän yhteistyön kehittäminen yrittäjäyyskoulutuksessa Perämerenkaaren alueella. Hankkeen avulla oppilaat ovat saaneet uutta tietoa naapurimaan kielestä ja kulttuurista, luoneet uusia yhteyksiä ja saaneet hyödyllisiä kokemuksia Perämerenkaaren alueen elinkeinoelämästä.

Bottenviksbågens samverkande, samkunniga entreprenöriska ungdomar

Arctic Labour

Toinen toimintalinjalla 4 toteutettu hanke, johon on osallistunut paljon nuoria, on *Rampen/Ramppi*. Siinä tavoitteena on ollut löytää yhteistyömuodot asianomaisten organisaatioiden välille, jotta alueen nuorten keskuudessa olisi vähemmän nuoria, joilla ei ole työtä eikä korkeamman tason koulutusta. Osallistujien enemmistö oli nuoria.

Rampen/Ramppi

Ohjelman toinen tavoite toimintalinjalla 4 on vahvistaa rajat ylittävää pätevyyden kehittämistä saamelaisten elinkeinoissa. Hankkeiden panostusten tulee edistää saamelaisten elinkeinoja muun muassa työpajojen, kokemusten vaihdon, verkostonrakentamisen ja yhteistoiminnan avulla, jotta voitaisiin kehittää perinteisiä ja uusia elinkeinoja. Esimerkiksi *Biegganjunázat*-hankkeessa tavoitteena oli kokeilla ja tarjota rajat ylittävää opetusta poronhoidossa. Tämä tehtiin siten, että laadittiin koulutusmateriaali ja järjestettiin erilaisia koulutuspaketteja poronhoitoon liittyvistä aiheista.

Biegganjunázat

Toinen hanke toimintalinjalla, josta on saatu hyviä tuloksia ja joka on myös saanut huomiota ohjelma-alueen ulkopuolella, on *Filling the EU-Sápmi knowledge gaps*-hanke. Se valittiin, kuten edempänä on mainittu, loppukilpailuun Regiostars Award 2022-kilpailussa. Hanke valittiin ehdokkaaksi ensimmäisen kerran jo v. 2021 kategoriassa "FAIR Europe: Fostering inclusion and anti-discrimination" ja pääsi loppukilpailuun. Vuonna 2022 hanke nimitettiin Euroopan parhaimpien hankkeiden joukkoon kilpailun 15-vuotisen historian aikana. Kaiken kaikkiaan rajat ylittäviin pätevyyttä kehittäviin toimiin saamelaiden elinkeinoissa on osallistunut 784 henkilöä. Se merkitsee sitä, että ohjelman lopputavoite, joka oli 80 henkilöä, on saavutettu leveällä marginaalilla.

Filling the EU-Sápmi knowledge gaps